

“

Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa itsehoitolääkkeiden myyntiä ei ole vielä vapautettu.

Itse-
hoito lääkkeitä
päivittäistavarakaupasta

Kilpailu ja kuluttaja

Lääkejakelelu uudistaminen olisi kuluttajan etu ja edistäisi hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamista.

"Hallitus toteuttaa rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-ohjelman, jonka tarkoituksena on parantaa potilaan kokonaisvaltaisen hoidon toteuttamista, parantaa ihmisten toimintakykyä sekä luoda edellytykset kustannustehokkaalle lääkehoidolle niin potilaan kuin yhteiskunnankin näkökulmasta."

Hallitusohjelman taustamuistiossa todetaan seuraavaa:

"Tervettä kilpailua ja elinkeinovapautta edistetään poistamalla markkinoille tulon esteitä OECD:n sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston

suositusten mukaisesti. Luvanvaraisia ja muuten tiukasti säänneltyjä aloja vapautetaan hallitusti kilpailulle. Työvoimavaltaisten alojen kuten kaupan sekä matkailu- ja ravintola-alan rajoituksia kevennetään."

Kilpailu- ja kuluttajavirasto suositteli selvityksensä 2/2012 Lääkehuollosta lääkemarkkinoihin:

"Turvallisen itsehoitolääkevalikoiman myynnin vapauttamista kannattaisi harkita ja selvittää lisää, sillä itsehoitolääkkeiden myynti apteekkien ulkopuolelle parantaisi niiden saatavuutta ja laskisi itsehoitolääkkeiden hintoja hinnoittelun ollessa vapaata. Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa itsehoitolääkkeiden myyntiä ei ole vielä vapautettu."

Itsehoitolääkkeiden myynti päivittäistavarakaupoissa hyödyttäisi kuluttajaa monella eri tavalla:

- 1) Nopea apu tavanomaisimpiin lääkehoitoa edellyttäviin vaivoihin
- 2) Saatavuuden paraneminen varsinkin iltaisin ja viikonloppuisin
- 3) Hintojen lasku
- 4) Kotivarastojen tarpeen pieneneminen

Selvityksensä yhteenvedossa Kilpailu- ja kuluttajavirasto totesi myös:

"Viraston näkemyksen mukaan apteekkijärjestelmään kohdistuvia rakenteellisia uudistuksia kannattaisi käynnistää, koska apteekkijärjestelmän tehottomasta toiminnasta aiheutuu vuosittain erittäin suuret lisäkustannukset valtiolle ja lääkkeiden käyttäjille."

"Lääkkeiden vähittäiskauppa on Suomessa pohjoismaisessa vertailussa tiukasti säädeltyä. Kuitenkin Suomen apteekkimarkkinat toimivat tehottomasti verrattuna Ruotsiin ja Norjaan, sillä Suomessa apteekkien myyntikatteet ovat suuremmat kuin Ruotsissa ja Norjassa. Suomen alhainen tukkuhintataso ei myöskään välity edullisina vähittäismyyntihintoina kuluttajille. Muissa maissa apteekkijärjestelmien uudistukset eivät ole vaarantaneet syrjäseutujen lääkehuoltoa tai lääketurvallisuutta."

“Apteekkimarkkinat toimivat tehottomasti verrattuna Ruotsiin ja Norjaan.

Reseptivapaiden lääkkeiden myynti tulee sallia päivittäistavarakaupoissa, turvallisen valikoiman puitteissa.

- Uudistetaan Suomen lääkejakelua muiden Pohjoismaiden kokemusten perusteella paremmin kuluttajia palvele vaksi. Ruotsissa on tällä hetkellä noin 5 600 itsehoito lääkkeitä tarjoavaa myyntipistettä, Suomessa apteekkeja ja niiden hoitamia lääkekaappeja yhteensä vajaa 1 000 kpl.
- Suomen lääkejakelujärjestelmän kokonaisuudistus säästäisi 100 miljoonaa euroa veronmaksajien varoja vuosittain.
- Reseptivapaiden lääkkeiden myynnin salliminen ruokakaupoissa parantaisi lääkkeiden saatavuutta etenkin haja-asutusalueilla. Kilpailun kautta lääkkeiden hinnat laskisivat. Nikotiinikorvausvalmisteiden kuluttaja hinnat laskivat myynnin vapauttamisen myötä noin 15 %.
- Uudistus turvaisi erityisesti pienten kauppojen säilymistä, kilpailukykyä ja työllisyyttä.

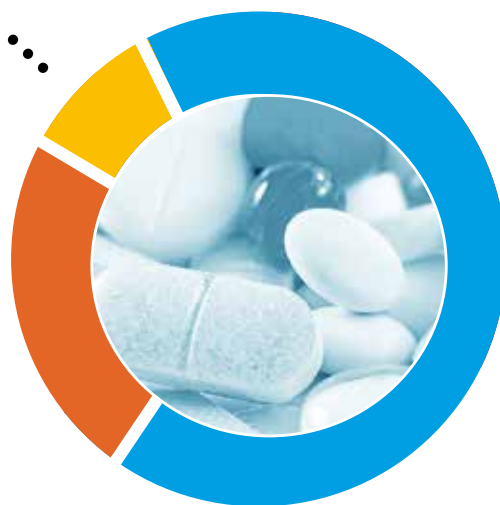
Selvitetään reseptivapaiden lääkkeiden myynnin sallimista vähittäiskaupoissa, turvallisen ja rajatun valikoiman puitteissa muiden Pohjoismaiden tavoin.

Valmius itsehoitolääkkeiden ostamiseen pt-kaupasta

% kaikista vastaajista, N=1004

En osaa sanoa 7 %

En 17 %

••• ● Kyllä 76 %

••••• Olisitko valmis ostamaan ilman reseptiä myytäviä itsehoitolääkkeitä päivittäistavara-kaupasta?

Reseptivapaita tuotteita (itsehoitolääkkeitä) ovat mm. erilaiset allergia-, flunssa-, kurkkukipu-, kuume- ja ummetuslääkkeet sekä vitamiinit ja tupakoinnin lopettamistuotteet.

Asiakas- palvelu

Asiakaspalvelua voidaan parantaa lääkitysturvallisuudesta tinkimättä.

Itsehoitolääkkeiden myyntiä on vapautettu yli puolessa Euroopan maista, muun muassa Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa. Suomessa päivittäistavarakaupassa saa myydä ainoastaan nikotiinikorvaustuotteita. Ruotsissa apteekkien ulkopuolella myytäväksi sopiviksi itsehoitolääkkeiksi on luokiteltu pari tuhatta tuotetta, joista myynnissä apteekkien ulkopuolella on noin 300 tuotetta. Kauppamyynnin turvallisuus on aiheuttanut keskustelua vain parasetamolien osalta. Helmikuussa 2015 lääkealaan erikoistunut DRA Consulting Oy teki Päivittäistavarakauppa ry:n toimeksiannosta selvityksen päivittäistavarakaupan myytäväksi mahdollisesti soveltuvista turvallisista itsehoitolääkkeistä. Neutraali ja objektiivinen tarkastelu tehtiin lää-

kitysturvallisuuden näkökulmasta. Selvityksen perusteella on useita valmisteita, jotka soveltuvat turvallisesti myytäväksi päivittäistavarakaupoissa.

Suomessa voidaan huomioida muiden maiden kokemukset, ja lähteä liikkeelle maltillisella valikoimalla. Parasetamolien ei välttämättä tarvita päivittäistavarakauppaan. Kaupoilla on hyvät omavalvonnan ja ikärajavalvonnan käytännöt, joiden pohjalta voidaan rakentaa itsehoitolääkkeiden edellyttämä valvonta ja lisäkoulutus. Myös kuluttajien ohjeistus ja neuvonta voidaan hoitaa vastuullisesti.

Ruotsissa päivittäistavarakaupan itsehoitolääkkeiden valikoima painottuu tuotteisiin, joita DRA Consulting Oy ei suosittelu myyntiin päivittäistavarakaupoissa. Näkemyksemme mukaan myös näiden tuotteiden apteekkien ulkopuolista myyntiä kannattaa selvittää huomioiden suhteellisen vähäiset ongelmat muissa Pohjoismaissa ja ilmeinen asiakashyöty.

Itsehoitolääkkeiden myynnin laajentaminen Suomessa ei ole uhka apteekkiverkolle tai reseptilääkkeiden jakelulle maaseudulla ja pienissä taajamissa. Fimean joulukuussa 2014 julkaiseman apteekkien tilinpäätösanalyysin mukaan apteekkien toiminta oli vuonna 2013 edellisen vuoden tapaan liiketaloudellisesti erittäin kannattavaa. Suurin osa heikosti sijaitsevista apteekeista sijaitsee kaupungeissa, joissa ne eivät voi vastata suurten apteekkien kilpailuun.

Ruotsissa itsehoitolääkkeistä vain noin 15 % myydään päivittäistavarakaupasta. Särky- ja kuumelääkkeet muodostavat runsaat 50 % itsehoitolääkkeiden myynnistä päivittäistavarakaupoissa. Muita tärkeitä tuoteryhmiä ovat nikotiinikorvaustuotteet, nuha- ja vilustumislääkkeet sekä vatsalääkkeet. Yhteensä neljä suurinta tuoteryhmää muodostavat 97 prosenttia päivittäistavarakauppojen lääkemyynnistä Ruotsissa (HUI Research, 2015). Suomessakin päivittäistavarakaupan valikoima rakentuisi asiakastarpeen mukaan ja keskittyisi asiakkaan arjen sujuvuuden kannalta tärkeimpiin tuotteisiin.

Kuluttajaliitto toteaa hallitusohjelmataavoitteissaan seuraavaa: "Yleisimpien itsehoitolääkkeiden saatavuutta on parannettava eli tuotava päivittäistavaran myynnin yhteyteen. Kuluttajaliitto katsoo, että tällä olisi kokonaisuudessaan kuluttajien kannalta myönteinen vaikutus itsehoitolääkkeiden saatavuuteen ja hintoihin."

Päivittäistavarakaupan osuus itsehoitolääkkeiden myynnistä on Ruotsissa hieman yli 15 %:

	Markkina- osuus
Apteekit	81,5 %
Päivittäistavarakaupat	15,4 %
Huoltoasemat	1,7 %
Muut	1,3 %

Kymmenen eniten myytyä lääkevalmistetta Ruotsin päivittäistavara-kaupassa:

1. Alvedon • särky/kuume
2. Treo • särky/kuume
3. Iprel • särky/kuume)
4. Nicotinell Mint • tupakasta vieroittaminen
5. Otrivin Menthol • nuha/vilustuminen
6. Otrivin • nuha/vilustuminen
7. Nezeril • nuha/vilustuminen
8. Panodil • särky/kuume
9. Strepsils Hunaja & Sitruuna • kurkkukipu
10. Nicorette Fruktmint • tupakasta vieroittaminen

“

Itsehoitolääkkeiden myynti sallittava päivittäistavara-kaupoissa.

Kuluttajaliiton hallitus-ohjelmatavoitteet 2015

© 2015 HUI RESEARCH

• mm. nämä tuotteet todettiin DRA Consulting Oy:n tutkimuksessa myyntiin soveltuviksi päivittäistavara-kaupassa.

Varma ja turvallinen

Itsehoitolääkkeiden myynti voidaan hoitaa päivittäistavarakaupoissa vastuullisesti. Käytännön järjestyksessä voidaan hyödyntää kokemuksia nikotiinikorvaustuotteiden myynnistä.

“

Kaupassa hyödynnetään PTY:n omavalvontaohjeita ja henkilökunnan koulutusmateriaalia.

“

Suomessa voidaan huomioida muiden maiden kokemukset, ja lähteä liikkeelle maltillisella valikoimalla.”

Itsehoitolääkemyynnin toimintamalli

Valikoima

- Valikoima muodostetaan lääkitysturvallisuuden kannalta pt-kaupassa soveltuviksi määritellyistä tuoteryhmistä, joissa ei ole lämpötilavaatimuksia.
 - Päivittäistavarakaupassa myytäväksi soveltuvat tuotteet määritellään laissa.
-

Tuotteiden tilaaminen

- Tuotteet tilataan lääketukuilta osana kaupan normaalia tilaustoimintaa, kuten nikotiinikorvaustuotteet.
 - Lääketukku toimittaa lääkkeitä vain Fimean rekisteröimille vähittäismyymälöille.
-

Tuotteiden toimitukset ja vastaanottaminen

- Lääketukku toimittaa tuotteet kaupan terminaaliin, josta ne toimitetaan kauppoihin osana kaupan normaalia myymälälogistiikkaa, kuten nikotiinikorvaustuotteet.
 - Tuotteiden vastaanotto ja mahdolliset takaisinvedot toteutetaan vakiintuneiden käytäntöjen mukaisesti.
-

Tuotteiden esillepano ja ylläpito

- Itsehoitolääkkeet säilytetään omalla erikseen merkityllä paikallaan myymälässä.
 - Tuotteiden laatua valvotaan, kuten avaamattomuus, pakkauksen kunto ja päivämäärä.
 - Toimintamalli tuotteiden palautuksiin on määritetty PTY:n omavalvontaohjeessa.
 - Tarvittaessa PTY voi määrittää tunnuslogon, jolla viestitään asiakkaille itsehoitolääkkeiden myynnistä.
-

Asiakaspalvelu

- Kassahenkilöstö vastaa, että laissa määritellyjä ikärajasäädöksiä noudatetaan ja tuotteet ovat myyntihetkellä kunnossa.
 - Kaupan henkilöstö ei anna itsehoitolääkkeisiin ja niiden käyttöön liittyvää opastusta, vaan kysymykset ohjataan keskitettyyn puhelinpalveluun.
-

Omavalvonta ja henkilökunnan koulutus

- Kaupan esimies vastaa itsehoitolääkemyynnistä, omavalvonnasta ja henkilöstökoulutuksesta.
 - Kaupassa hyödynnetään PTY:n omavalvontaohjeita ja henkilökunnan koulutusmateriaalia.
-

Toiminnan käynnistys, luvat ja hallinta

- Kauppa hakee valvovalta viranomaiselta myymäläkohtaisen itsehoitolääkkeiden myyntiluvan.
- Muutoksista tehdään viranomaisille ilmoitus.

Lisätietoa
aihealueesta
verkkosivuillamme

pty.fi

“

Säätelyä parantamalla voidaan tehokkaasti
lisätä kilpailun edellytyksiä.

Ota yhteyttä, kerromme mielellämme lisää!

Päivittäistavara kauppa ry • Puh. (09) 172 860 • viestinta@pty.fi • www.pty.fi
Toimitusjohtaja Kari Luoto • Puh. 0400 688 708 • kari.luoto@pty.fi
Johtaja Ilkka Nieminen • Puh. 0500 422 216 • ilkka.nieminen@pty.fi